

Suomen Biologian Seura Vanamo ry

Hallitus

Puheenjohtaja Prof. Jouko Rikkinen, biotieteiden laitos, kasviologia, PL 65 (Viikinkaari 1), 00014 HELSINGIN YLIOPISTO; ☎ 02941 57793; telekopio 02941 57788; jouko.rikkinen@helsinki.fi

Varapuheenjohtaja Dos. Leena Lindström, bio- ja ympäristötieteiden laitos, PL 35 (Survontie 9), 40014 JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO; ☎ (014) 260 4197; telekopio (014) 260 2321; leena.m.lindstrom@juu.fi

Rahastonhoitaja Prof. Hannu Lehtonen, ympäristötieteiden laitos, PL 65 (Viikinkaari 1), 00014 HELSINGIN YLIOPISTO; ☎ 02941 58468; hannu.lehtonen@helsinki.fi

Sihteeri FM Annina Launis, kasvimuseo, PL 7 (Unioninkatu 44), 00014 HELSINGIN YLIOPISTO; ☎ 040 849 8808; annina.launis@helsinki.fi

Kirjastonhoitaja Intendentti Mikko Piirainen, kasvimuseo, PL 7 (Unioninkatu 44), 00014 HELSINGIN YLIOPISTO; ☎ 02941 24438; telekopio 02941 24456; mikko.piirainen@helsinki.fi

Lisäjäsenet

Tutkija Jarmo Saarikivi, ympäristötieteiden laitos, PL 65 (Viikinkaari 1), 00014 HELSINGIN YLIOPISTO; ☎ 02941 57714; jarmo.saarikivi@helsinki.fi

FM Sari Siipola, biotieteiden laitos, PL 65 (Viikinkaari 1), 00014 HELSINGIN YLIOPISTO; ☎ 050 336 4292; sari.siipola@helsinki.fi

Lehtori Jukka Talvitie, Laivalahdenkaari 21 B 27, 00810 HELSINKI; ☎ 040 779 4476; talvitie.bmol@gmail.com

Prof. Jari Valkonen, maataloustieteiden laitos, PL 27 (Latokartanonkaari 5–7), 00014 HELSINGIN YLIOPISTO; ☎ 02941 58387; jari.valkonen@helsinki.fi

Vanamon yhdyshenkilöt

Joensuu Yliopistonlehtori Teemu Tahvanainen, Itä-Suomen yliopisto, Joensuun kampus, biologian laitos, PL 111, 80101 JOENSUU; ☎ 050 355 9177; teemu.tahvanainen@uef.fi

Jyväskylä Prof. Markku Kuitunen, bio- ja ympäristötieteiden laitos, PL 35 (Survontie 9), 40014 JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO; ☎ (014) 260 2301; markku.kuitunen@juu.fi

Lahti Yliopistonlehtori Anne Ojala, Helsingin yliopisto, ympäristöekologian laitos, Niemenkatu 73, 15140 LAHTI; ☎ 02941 20340; anne.ojala@helsinki.fi

Oulu Dos. Annamari Markkola, biologian laitos, PL 3000, 90014 OULUN YLIOPISTO; ☎ (08) 553 1530; annamari.markkola@oulu.fi

Turku Dos. Timo Vuorisalo, biologian laitos, 20014 TURUN YLIOPISTO; ☎ (02) 333 5792; timovuo@utu.fi

Jäsenyys ja jäsenmaksu

Vanamo-seuran jäseneksi voi hakeutua maksamalla jäsenmaksun ja ottamalla yhteyttä seuraan. Vuonna 2014 on Luonnon Tutkijan tilaushinnan sisältävä jäsenmaksu 37 euroa ja puolisojäsenmaksu 10 euroa. Maksut suoritetaan Vanamon tilille Danske Bank FI51 8000 1100 0702 50.

Yliopistolliset kenttäasemat luonnontutkimuksen airuina

Suomen nykyinen yliopistollisten tutkimusasemien, ”kenttäasemien”, verkko kattaa maamme tärkeimmät luontotyypit varsin edustavasti. Tämä on ainutlaatuista maailmassa ja merkittävä tieteellinen kilpailuetumme. Useimmat asemat ovat jo vuosikymmeniä vanhoja, nestorina yli satavuotias Tvärminnen eläintieteellinen asema. Asemien toiminta-alueilta on kerätty laajaa, pitkäaikaisesti havaintoaineistoa. Kunkin aseman profiloitumiseen ovat vaikuttaneet alueella vallitsevat pääluontotyypit: meri, järvet, joet, suot, erilaiset metsät, tunturit, kulttuurimaisemat.

Aineistojen arvo kasvaa vuosi vuodelta, ja niitä voidaan käyttää mm. ympäristömuutoksien toteamiseen. Ainoastaan vuosikymmenestä toiseen jatkuvat havaintosarjat paljastavat luonnon salat: ne kertovat, minkälainen luonto oli eilen, minkälainen se on tänään ja minkälainen se on mahdollisesti huomenna. Vasta kun normaali vaihtelu ylitetään, luonnosta on saadollisesti huomenna. Vasta kun normaali vaihtelu ylitetään, luonnosta on saadollisesti huomenna. Vasta kun normaali vaihtelu ylitetään, luonnosta on saadollisesti huomenna. Vasta kun normaali vaihtelu ylitetään, luonnosta on saadollisesti huomenna.

Suomen luonnon hyvinvointiin on kiinnitetty viime vuosina paljon huomiota. Pitkästä luettelosta voisi poimia Itämeren tilan, kaivostoiminnan aiheuttamat ympäristötuhot ja herkkien pohjoisten alueiden luonnonvarojen hyödyntämiseen liittyvät riskit. Uhkien ja riskien arvioimisessa tieteellisen tutkimuksen tärkeys korostuu. Jotta meillä olisi jatkossakin taitavia luonnontutkijoita, nuorten tutkijoiden rekrytoimisesta pitää huolehtia mm. maastokurssitoiminnan avulla. Jos opiskelijat eivät pääse omatoimisesti tutustumaan Suomen ja maailman luontoon, heidän on vaikea siitä innostua.

Kaikkia kenttäasemia yhdistää huolenpito luonnonarvoista. Se on tärkeä osa niiden yhteiskunnallista toimintaa. Kenttäasemien ohella esimerkiksi matkailuelinkeino, peronhoito ja paikalliset asukkaat kukoistavat vain, jos maamme ainutlaatuisista luonnonympäristöistä pidetään hyvää huolta. Lapin luontokeskuksissa törmää aika ajoin varsinkin ulkomaalaisiin, eri puolilla maailmaa sijaitsevilla luontokohteissa retkeilleisiin henkilöihin, jotka ihmettelevät, missä eläimet, linnut ja nisäkkäät, ovat? Luontomatkaillua pidetään yhtenä Lapin kasvualoista. Jotta luontomatkaillijoille olisi tarjolla nähtävää ja he valitsisivat Lapin tuhansien muiden kohteiden joukosta, on pidettävä huolta luonnosta kokonaisuutena eikä pelkästään maisemista.

Helsingin yliopiston 1964 perustettu Kilpisjärven biologinen asema juhlii tänä vuonna 50-vuotista taivaltaan. Tosin jo ennen virallista perustamistaan asema oli toiminut Kilpisjärvellä vuokratiloissa lähes 20 vuotta. Olavi Kalelan (1908–74) ympärille muodostuneen tutkijaryhmän tukikohdasta on tänä aikana kehittänyt nykyaikainen ja kansainvälinen tutkimusasema, jolla työskentelee vuosittain satoja tutkijoita ja opiskelijoita.

Minulle tuttu ja rakas Kilpisjärven seutu, Tosi-Lappi, on ainoa paikka Suomessa, joka ulottuu Skandien suurtureille. Kilpisjärvellä kaikki on suurta: korkeuserot vaihtelevat suuresti, mutta niin vaihtelevat kasvi- ja eläinkannatkin. Suuri luonnollinen vaihtelu on haaste tieteelliselle tutkimukselle. Kuinka erottaa luonnollinen vaihtelu luonnottomasta?

Ilmastonmuutos ei ole ainoa tunturiluontoa uhkaava vaara. Ajankohtainen ja akuutti uhka on ihmisen toiminnasta johtuva luonnonalueiden supistuminen ja muuttuminen. Tiet ja muu rakentaminen pirstovat aikaisemmin yhtenäiset erämaat, ja porojen liikalaidunnus tuhoaa maanpinnan, kasvillisuuden ja luonnon monimuotoisuuden. Tunturit ovat vielä kauniit katsella, mutta maisemasta katoavat vähitellen kasvit ja eläimet. Suomen luontotyyppien uhanalaisuuskartoituksen (2008) mukaan tunturiluontoa uhkaa kaksi päätekijää: ensimmäisenä porojen liikalaidunnus ja toisena ilmastonmuutos. Porojen luontovaikutusten tutkiminen ansaitsisi nykyistä paljon enemmän huomiota samoin kuin luonnollisen ilmastonvaihtelun ja ihmisen aiheuttamien luontovaikutusten vertaaminen.

Antero Järvinen